

9. Супрунюк Ю.І. Інтеграційна концепція підприємства для моделювання його поведінки: Підсумки 5 Міжнародно-наукової конференції «Проблеми впровадження інформаційних систем і технологій», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nc.ufei.ukrstat.com.kyrsi%202004/tezi/images/tezi/091 .htm](http://nc.ufei.ukrstat.com.kyrsi%202004/tezi/images/tezi/091.htm)

10. Бланк И.А. Торговый менеджмент / И.А. Бланк. – К.: Укр.-Фин. Ин-т менеджмента и бизнеса, 1997. – 408 с.

Ключові слова: економічна поведінка підприємства, складові економічної поведінки підприємства, концепція, управління економічною поведінкою підприємства.

Ключевые слова: экономическое поведение предприятия, составляющие экономического поведения предприятия, концепция, управление экономическим поведением предприятия.

Key words: economic conduct of enterprise, constituents of economic conduct of enterprise, conception, management of enterprise an economic conduct.

УДК 330.322

Євтушенко Н.О., к.е.н, ст. викладач кафедри менеджменту, НФ ДВНЗ «Запорізький національний університет, м. Нікополь

ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ З ВИКОРИСТАННЯМ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Євтушенко Н. О. Фінансування інноваційної діяльності вітчизняних підприємств з використанням міжнародного досвіду. Обґрунтовано необхідність переходу економіки України на інноваційний шлях розвитку, проаналізовано основні джерела фінансування інноваційної діяльності та запропоновано альтернативні напрями фінансування інноваційної діяльності на державному рівні з використанням міжнародного досвіду.

Евтушенко Н. А. Финансирование инновационной деятельности отечественных предприятий с использованием международного опыта. Обосновано необходимость перехода экономики Украины на инновационный путь развития, проанализированы основные источники финансирования инновационной деятельности и предложены альтернативные направления финансирования инновационной деятельности на государственном уровне с использованием международного опыта.

Yevtushenko N. Funding for Innovative Activities of Domestic Companies with International Experience. The article substantiates the necessity of the transition economy of Ukraine on the path of innovative development, analyzes the main sources of funding for innovation and offers alternative courses of innovation financing at the state level with international experience.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку України активізація науково-інноваційної діяльності є одним з визначальних факторів структурної перебудови та прискорення економічного зростання. Без розвиненого ринку інновацій неможливо нормальне функціонування сучасної ринкової економіки, що базується на технічних, технологічних та управлінських нововведеннях. На жаль, ринок інновацій був і є зараз найслабшою ланкою української економіки в зв'язку з недосконалим механізмом його

фінансування. Дефіцит фінансових ресурсів – одна із головних проблем, яка гальмує інноваційний розвиток вітчизняних підприємств. Тому, на державному рівні потрібне вирішення економічних завдань щодо вибору альтернативних напрямів фінансування інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ця проблематика висвітлювалася переважно в працях зарубіжних авторів: Р. Лукаса, Р. Харрода, Й. Шумпетера, Д. Кларка. В Україні дослідження в цій сфері проводять Ю. Бажал, С. Онишко, Т. Печерська, В. Борейко, М. Корінко, С. Шумська та інші.

Виділення невирішеної проблеми. Віддаючи належне напрацюванням вітчизняних та зарубіжних економістів, здійснених в області теорії та організації фінансового забезпечення інноваційного розвитку, варто зазначити, що до цього часу багато проблем щодо фінансування інноваційної діяльності українських підприємств не знайшли свого кінцевого вирішення, що і обумовило актуальність даної теми.

Ціль статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування необхідності фінансування інноваційної діяльності економіки України на державному рівні та пошук альтернативних напрямів державного фінансування інноваційної діяльності вітчизняних підприємств з використанням міжнародного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Значення терміну «інновація» залежить від конкретної цілі дослідження, вимірювання або аналізу об'єкту. У зв'язку з цим розрізняють види інноваційної діяльності, які визначаються залежно від її напрямів: проведення наукових досліджень і розробок, спрямованих на створення об'єктів інтелектуальної власності, науково-технічної продукції; розробка, освоєння, випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технології; розробка і впровадження нових ресурсозберігаючих технологій, призначених для поліпшення соціального та екологічного становища; технічне переозброєння, реконструкція, розширення, будівництво нових підприємств, що здійснюються вперше як промислове освоєння виробництва нової продукції або впровадження нової технології.

Інновації, особливо у промисловості - суттєвий елемент підвищення ефективності економіки. Промислова інновація починається з ідеї і проходить фази дослідження, розробки та створення нових зразків продукції, технологій чи послуг та їх комерціалізацію. Освоєння, контроль, підготовка та обґрунтування за впровадженням інновацій є інноваційною діяльністю.

Згідно зі Законом України "Про інноваційну діяльність" інновації новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [1].

Інноваційна діяльність – це процес, спрямований на розроблення і на реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий чи удосконалений продукт, реалізований на ринку, у новий чи удосконалений технологічний процес, використовуваний у практичній діяльності, а також зв'язані з цим додаткові наукові дослідження і розробки. [2, с. 19]

Під інноваційною діяльністю розуміється діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок для розширення і відновлення номенклатури і поліпшення якості продукції, що випускається, (товарів, послуг), удосконалювання технології їхнього виготовлення з наступним впровадженням і ефективною реалізацією на внутрішньому і закордонному ринках (це стосується також інноваційно-інвестиційної діяльності). [3]

На думку Т.В. Майорової, інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів та послуг. [4, с. 128].

Вищенаведене дає підґрунтя стверджувати, що інноваційна діяльність включає в себе процес доведення наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що приносить дохід, а також пов'язані з цим процесом техніко-економічні та інші зміни у соціальному середовищі

Одна з основних проблем, що гальмує інноваційний розвиток економіки України є дефіцит фінансових ресурсів. Фінансування інноваційних змін сьогодні неможливо забезпечити лише через бюджетну систему та банківський сектор. Необхідні активні дії на фінансовому ринку країни, завдяки яким збільшиться вплив небанківських фінансових установ на розвиток інноваційної діяльності вітчизняних підприємств. Такі позитивні зміни здатні мобілізувати значний незадіяний внутрішній інвестиційний потенціал. Тому необхідність у теоретичному обґрунтуванні та формуванні цілісного уявлення відносно фінансування інноваційного розвитку є основою політики держави.

За офіційними даними Держкомстату [5], розмір фінансування інноваційної діяльності від різних можливих джерел за період з 2000 по 2009 рік представлено в таблиці 1.

Аналізуючи дані таблиці, приходимо до таких висновків, що найбільш вагому роль у фінансуванні інноваційних процесів займають власні кошти підприємств чи установ; роль коштів державного бюджету на інноваційну діяльність є менш вагомою у структурі інших джерел фінансування; загальна сума витрат на фінансування інноваційного розвитку за 9 років (з 2000 по 2008 рік) зросла майже вдвічі; у півтора рази зменшилися витрати за останні два роки (з 11994,2 млн. грн. у 2008 році до 7949,9 млн. грн. у 2009 році).

Таблиця 1

Розмір фінансування інноваційної діяльності від різних можливих джерел за період 2000 -2009 рік

Роки	Витрати, млн. грн.	У тому числі			
		Власних	Державного бюджету	Іноземних інвесторів	Інші джерела
2000	1757,1	1390,3	7,7	133,1	217
2001	1971,4	1654	55,8	58,5	203,1
2002	3013,8	2141,8	45,5	264,1	562,4
2003	3059,8	2148,4	93	130	688,4
2004	4534,6	3501,5	63,4	112,4	857,3
2005	5751,6	5045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6160	5211,4	114,4	176,2	658
2007	10850,9	7999,6	144,8	321,8	2384,7
2008	11904,2	7264	336,9	115,4	4277,9
2009	7949,9	5160,4	127	1512,9	1140,6

Держава, яка виставляє перед собою мету через інвестиційно-інноваційну політику сприяти динамічному розвитку економіки країни як основи для піднесення загального благополуччя населення. Держава повинна забезпечити випереджувальний, порівняно з ростом валового внутрішнього продукту, ріст видатків на розвиток науково-технічного прогресу і заохочення інноваційної діяльності підприємств.

Проведемо розрахунок питомої ваги витрат держави на інноваційну діяльність у ВВП України відносно за період 2000-2009р. (табл. 2). За результатами, представленими у таблиці 2, можна зробити висновок, що, з 2000 року по 2008 рік фінансування інноваційного розвитку країни за державної підтримки зросло з 7,7 млн. грн. до 336,9 млн. грн., а це майже в 44 рази. Однак у 2009 році (на 209,9 млн. грн.) порівняно попереднім роком, як негативне явище спостерігається скорочення державних коштів на здійснення інноваційної діяльності.

Таблиця 2

Розрахунок питомої ваги витрат держави на інноваційну діяльність у ВВП

Показники	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ВВП , млрд. грн.	226	267	345	441	544	721	948	915
Обсяг фінансування інноваційної діяльності, млн. грн.	45,5	93	63,4	8,1	114,4	144,8	336,9	127
Питома вага витрат держави на інвестування інноваційної діяльності у ВВП, %	0,02	0,03	0,02	0,01	0,02	0,02	0,04	0,01

В умовах обмеженості інвестиційних ресурсів надзвичайно важливим є вибір оптимального варіанта їх використання. Це можливо досягти завдяки досягненню якісно нового рівня виробничих можливостей в економіці, що спонукає вищий ступінь задоволення суспільного попиту. Основою ж зростання економічного потенціалу є створення сучасних конкурентоспроможних кластерів знярядь праці і ресурсощадних технологій, що в свою чергу передбачає реорганізацію науки як системи.

Упродовж останніх років фінансування науки та наукової діяльності в Україні далеко не перевищувало 3% ВВП, що свідчить про обмеженість коштів на фінансову підтримку інноваційного процесу. У розвинених країнах прямі державні витрати на наукові інноваційні проекти становлять 2,18 – 3,7% від ВВП, що відображено у таблиці 3.[6]

Таблиця 3

Витрати на науку у розвинених країнах

Країни	Витрати на науку	
	% від ВВП	На душу населення , дол. США
Швеція	3,70	773,8
Японія	3,06	731,3
США	2,84	842,3
Корейська республіка	2,52	365,1
Франція	2,18	461,6

Мінімальне фінансування, що виділяється на одного вченого у Європейському Союзі, становить 50-55 тис. доларів на рік, в Україні – 15 тисяч доларів. [7] В Україні витрати бізнесу на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи становлять близько 35% від загальних асигнувань у науку, коли в розвинених країнах цей показник сягає 70%. [8].

Важливим інструментом стимулювання інвестицій у науково-технологічну сферу є дослідницький податковий кредит – зменшення суми нарахованого податку на прибуток, що надається суб'єкту господарювання в обсязі, що дорівнює встановленому відсотку від обсягу витрат суб'єкта господарювання на НДДКР у поточному році, який не перевищує встановленого відсотка річного прибутку підприємства (США, Італія, Японія, Канада, Австрія, Бельгія, Угорщина тощо).

У країнах Західної Європи використовуються такі податкові пільги, як екстраконцесії та податковий кредит. За рахунок екстраконцесії фірми можуть фінансувати із своєї податкової бази понад 100% своїх інноваційних витрат. В Японії промислові компанії мають право зменшення податку на прибуток у розмірі 7% інвестицій у передову техніку та технології. У Канаді аналогічна знижка коливається від 7% до 20%. У Бельгії дозволено зменшувати оподатковуваний прибуток на 13,5%

інвестиційних витрат для малих і середніх компаній і у стовідсотковому обсязі інвестиційних витрат, пов'язаних із нововведеннями для всіх компаній. У Голландії з оподаткованого прибутку можна відраховувати частину інвестиційних витрат – близько 20-25%. [9, с. 38]

Спеціалісти вважають, що для України одним із перспективних джерел фінансування реалізації інноваційної політики повинен стати державний кредит, призначення якого виявляється в першу чергу в тому, що він є засобом мобілізації в руках держави додаткових фінансових ресурсів. У випадку дефіцитності державного бюджету додатково отримані фінансові ресурси спрямовуються в основному на фінансування соціальних витрат. При позитивному бюджетному сальдо отримані за допомогою державного кредиту фінансові ресурси повинні прямо використовуватися для фінансування програм інноваційного розвитку України. Це означає, що державний кредит, будучи засобом збільшення фінансових можливостей держави, може бути важливим фактором прискорення соціально-економічного розвитку країни, зокрема зростання її інноваційного потенціалу. [10]

Висновки. Таким чином, на сьогодні успішний розвиток економіки забезпечується лише тоді, коли держава, з одного боку, бере на себе активну підтримку і стимулювання інноваційної діяльності, а з іншого боку – визначає її стратегію, спрямовану на зміцнення інноваційного потенціалу, що активізує інноваційні процеси в економіці. Саме такий шлях дає можливість нашій країні зберегти і найбільш ефективно використовувати існуючий науково-технічний потенціал для здійснення структурних технологічних змін та зайняти вагомe місце у світовому співтоваристві.

Здійснення фінансування інноваційної діяльності можливе завдяки збалансованій реалізації (1) приватних інтересів учасників (в т. ч. суб'єктів) такої діяльності (в забезпеченні конкурентоспроможності товарів та послуг та збільшення в результаті цього розміру прибутку від їх реалізації) і (2) публічних інтересів (в підвищенні ефективності економіки країни, регіону, а також задоволення інших суспільних потреб у сфері охорони здоров'я, освіти, культури тощо). Зазначена обставина зумовлює втручання держави в сферу фінансування інноваційної діяльності через альтернативні напрями, серед яких: визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку; формування нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності; створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу; забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності; ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інноваційній діяльності, підтримка підприємництва у науково-виробничій сфері; здійснення заходів на підтримку міжнародної науково-технологічної кооперації, трансферу технологій, захисту вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просування на зовнішній ринок; фінансова підтримка, здійснення сприятливої кредитної, податкової і митної політики у сфері інноваційної діяльності; сприяння розвитку небанківських фінансових структур та їх взаємодії з вітчизняними підприємствами; інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності; підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Використання Україною зарубіжного досвіду дасть можливість закласти підвалини підвищення конкурентоспроможності економіки країни. І саме це при формуванні необхідних внутрішніх умов уможливить забезпечення «інноваційного прориву» економіки та входження до розряду передових конкурентоспроможних економік.

Список использованных источников.

1. Закон України "Про Інноваційну діяльність" // Голос України. – 2002. – 9 серп. – 10 с.
2. Инновационный менеджмент. Справочное пособие, издание 2-е, переработанное и дополненное / Под ред. П.Н. Завлина, А.К. Казанцева, Л.Э. Миндели. – М.: Центр исследований и статистики науки, 1998. – 236 с.

3. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент = Innovatory management: підручник для студентів вузів за фахом і напрямком "менеджмент". – М.: Бізнес-школа "Інтел-Синтез", 1998.
4. Майорова Т.В. Инвестиційна діяльність / Т.В. Майорова // Навч. пос. – К.: ЦУЛ, 2003. – 376 с.
5. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Власова І. Особливості фінансування інноваційної сфери в розвинутих країнах / І. Власова // Вісник КНТЕУ, 2009. – № 1. – С. 36 – 46.
7. Головінов О.М. Пріоритетні напрями розвитку і проблеми фінансування інноваційної діяльності [Електронний ресурс] / О.М. Головінов, А.І. Ковтун. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/64084.doc.htm
8. Патон Б.Є. Наука – інноваціям / Б.Є. Патон // Наука та інновації. – 2008. – Т.4 – № 5. – С. 19-20.
9. Чернова О.В. Податкове стимулювання інноваційної діяльності / О.В. Чернова // Економіка та держава. – 2007. – № 7.
10. Рожко О.Д. Фінансово-кредитні важелі інноваційного розвитку України / О.Д. Рожко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – №10. – С. 50.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, вітчизняні підприємства, фінансування, держава, державної інноваційної політики

Ключевые слова: инновации, инновационная деятельность, инновационное развитие, отечественные предприятия, финансирование, государство, государственной инновационной политики

Keywords: innovation, innovation, innovative development, domestic enterprises, finance, government, government innovation policy

УДК: 330

Майорова И. Н., к.э.н., доцент кафедры технологии международных перевозок и логистики Приазовский государственный технический университет

АУТСОРСИНГ В МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛЕ

Майорова І.М. Аутсорсинг в міжнародній торгівлі. В статті розглянуто існуючі форми аутсорсингу. Подано можливість управлінського і економічного підходів до його аналізу. Описано механізм взаємодії підприємств при аутсорсингу

Майорова И.Н. Аутсорсинг в международной торговле. В статье рассмотрены существующие формы аутсорсинга. Показана возможность управленческого и экономического подхода к анализу аутсорсинга. Описан механизм взаимодействия предприятий при аутсорсинге.

Mayorova I. Outsourcing in International Trade. The paper analyzes the existing types of outsourcing, demonstrates that outsourcing can be analyzed from managerial and economical points of view, proposes the classification of types of outsourcing based on their economical nature, puts in evidence distinctive features of outsourcing and describes models of interaction between companies in case of outsourcing.